

Jan Guillou (vid Myrdal-bilden) var så imponerad av Lasse Didings bok att han lät sitt alter ego Erik Ponti berömma "De grova lögnerna om Jan Myrdal i De hemliga breven" i sin nya roman.

THOMAS JOHANSSON

BÖCKER

Jan Guillou om ryggskadan och nya skrivmetoden

På Gästis i Varberg hyllar Jan Guillou hyllar Lasse Didings Myrdal-bok och berättar om sin senaste ryggoperation och sin nya skrivmetod. – De som skrev skandalboken har fel, säger Guillou om "De hemliga breven".

Det är med viss möda som Jan Guillou rör sig genom Hotell Gästis korridorer och tar sig fram till ett bord i hörnet av matsalen. För sex veckor sedan opererades nämligen den 81-årige författaren en andra gång, för sina ryggsproblem, och har numera en käpp som ständig följeslagare.

– 60 års sittande i genomsnitt åtta timmar om dagen leder till kompressioner i ryggraden, som i sin tur påverkar nervsystemet, berättar Jan Guillou.

Före första operationen hade han svårt att sitta, och därmed svårt att skriva, och efteråt var det i stället problematiskt att gå. Efter att författarens alter ego Erik Ponti fick ta över krämporna och beskriva operationen i romanen "Den som dödade helvetets änglar" (2022), fick Guillou tips om en överläkare i Göteborg som var expert på just den typen av kirurgi.

Efter en andra operation räknar han nu med att bli bättre. Smärtan till trots gästade han i måndags Varbergs föreläsningförening, utan att ta betalt, för att berätta om sin senaste roman "Inte krig och inte fred".

I den nya boken gör Erik Ponti det som Jan Guillou gjorde för ett år sedan – läste och imponerades av varbergaren Lasse Didings debattbok "De grova lögnerna om Jan Myrdal i De hemliga breven".

"Jag nalkades boken med misstänksamhet, försvarsskrifter från vänner blir sällan lyckade. Men jag blev desto mer positivt överraskad. Diding fullständigt krossar den unisont hyllade nidskriften", berättar Ponti om den Augustusprismominerade "De hemliga breven", skriven av journalisten Bosse Lindquist med förord av Jan Myrdals syster Kaj Fölster och efterord av sonen Janken Myrdal.

Påpekade bör väl att Lasse Diding 2014 gav Jan Myrdals stora pris – Leninpriset, på 100 000 kronor, till just Jan Guillou, som å sin sida var nära vän med Jan Myrdal under fem perioder från 1970 och framåt, men i övrigt oense med honom.

– Didings bok var imponerande och jag gillade särskilt skamlistan med alla högdjur som hade hyllat "De hemliga breven". Jan Myrdal är en av de tre svenska författare som har betytt mest för mig. De andra två är Elsa Beskow och Strindberg, säger Guillou till HN när vi möts på Gästis, Didings hotell.

Stycket om Lasse Diding i "Inte krig och inte fred", och en episod från Varberg i "Den som dödade helvetets änglar" är bara två av många bevis på att Jan Guillou använder en helt annan metod i skapandet av sina romaner nu. Inte minst om man jämför med sviten om det stora århundradet.

De tio romanerna om 1900-talet, från "Brobyggarna" 2011 till "Slutet på historien" 2021, krävde stora mängder research och för Jan Guillou räcker det inte med att söka på internet.

– Mycket är "leg work". Om jag hade googlat när jag skulle skriva om bygget av järnvägen mellan Bergen och dåvarande Christiania, alltså Oslo, hade jag bara fått turistbroschyrer. Jag vet att man ska ta tåget till rallarmuseet i Finse, för där vid kassan finns ett vitrinskåp, antingen vitt eller ekfärgat, med ett tiotal böcker om Bergensbanen som inte är kommersiellt gångbara. Där hittade jag memoarerna från en ingenjör som var med om bygget.

Nu är den typen av research inte längre fysiskt möjlig. Inte heller att jaga åtta timmar om dagen i tre veckor på den afrikanska savannen, som Jan Guillou gjorde tills han hade fyllt 75 år.

De senaste fyra åren har lika många spänningsromaner utkommit, där Erik Ponti samarbetar med Carl Hamilton, som sedan "Coq Rogue" 1986 är Guillous flitigaste och mest kända hjälte.

De böckerna är skapade genom ett mer lustfyllt skrivande, med mer improvisation och mycket mindre research.

– Dagsbokselementen i mina böcker skiljer sig inte från Ulf Lundells. Det är mina åsikter och saker som har hänt i verkligheten. Jag blandar autofiktion om åldrandets fenomenologi med grubbel om samtiden, genom att Ponti är kolumnist, och ett thrillertema med Carl Hamilton, som är expert på att ta folk av daga.

I själva skrivandet kommer de manuella skrivmaskinerna av märket Adler numera in lite senare i processen.

– När jag skriver för hand går det långsammare och det är anpassat till att jag tänker långsammare, även om det inte nödvändigtvis blir sämre resultat. Sedan renskriver jag på skrivmaskin och då blir det färre korrigeringar. Jag tycker att jag kan märka i andras texter, skrivna på dator, när stycken har flyttats runt. Det kan man ju inte på skrivmaskin, för då måste man skriva om allt.

En annan förändring för Jan Guillou de senaste åren är att antalet nättroll har minskat.

– Fram till för fem år sedan kunde jag få 300–400 inlägg efter en kolumn i Aftonbladet och då var ungefär 80 procent var från den Sverigedemokratiska sfären. De var förstas negativa, men diskuterade inte texten, utan skrev att jag var fet, ful och hade bildningsluckor om Mellanöstern.

Nu upplever Jan Guillou att antalet inlägg har minskat och att "bara" 40 procent av dem är hatiska. Några reella hot har han dock varken fått nu eller senare.

Senast jag talade med Jan Guillou vid var efter "En kväll för boken" hösten 2009, när han som det anstår en gammaldags gentleman hade hämtat sina fyra kvinnliga författarkollegers kappar.

– Ja, det är en självklarhet, men just i dag hade det varit svårt, eftersom jag har så fruktansvärt ont. Och förkyld blir jag alltid efter Bokmässan, när det ska tas 200 selfies.

Martin Erlandsson

martin.erlandsson@hn.se

" Jag gillade särskilt skamlistan med alla högdjur som hade hyllat "De hemliga breven".

Jan Guillou,

om Didings Myrdalbok